

Keep Moving Forwardⁱ

Commencement Speech Prof. Dr. Mirjam van Praag

Masterclass '*I Have a Dream*', 14 december 2020

Beste leerlingen, docenten en (groot)ouders,

Introductie

Voor jullie is het een bijzondere dag, want het is de feestelijke afsluiting van de Masterclass '*I Have a Dream*' waarin je hebt kennisgemaakt met het gedachtegoed van dr. Martin Luther King jr. In jouw team heb je de kracht van King's woorden en daden bestudeerd, en leren spreken. Jullie eindwerkstukken laten zien hoe King's boodschap ook in 2020 nog onverminderd actueel is, met thema's zoals *genderstereotypen* (team A-1), *Black Lives Matter* (team A-2), *Invloed corona op racisme* (team A-3), *Politiegeweld USA* (team A-4), *Oeigoeren in China* (team B-1), *Abortus en mensenrechten* (team B-2), *Moord op docent in Parijs* (team B-3), *Genderongelijkheid in bedrijfsleven* (team B-4). Uit jullie eindwerkstukken blijkt de noodzaak om juist nu sociale rechtvaardigheid en mensenrechten te blijven bewaken.

Erfgoed van Martin Luther King

We zijn er trots op dat dominee Martin Luther King in 1965 op onze universiteit een eredoctoraat in de Sociale Wetenschappen ontving. King's eredoctoraat is het meest opvallende eredoctoraat in de hele VU-geschiedenis, en vond plaats tijdens het 17^e lustrum van de VU. Destijds werd King's eredoctoraat gezien als statement van de VU; hij werd geëerd voor zijn bijzondere verdienste als voorvechter van integratie in de VS. Een daadkrachtig eerbetoon, ondanks de weerstand binnen en buiten de VU. Immers, de VU missie toen en nu gaat over persoonlijke en maatschappelijke betrokkenheid. Martin Luther King's boodschap is actueler dan ooit en spoort ons aan om deze VU missie ook in de

toekomst waar te blijven maken. We houden daarom de herinnering aan dominee King levend door:

- De Gedenkplaat van Martin Luther King bij de ingang van het Auditorium
- De Toga die King droeg bij de inauguratie was geleend van dominee Buskes, en is te zien in de VU Erfgoed Collectie <https://ub.vu.nl/nl/collecties/erfgoed-en-collecties/index.aspx>
- Jaarlijkse Martin Luther King Lezing, <https://mlklezing.nl/>
- SERVUS Interview project 'We Shall Overcome' waar toenmalige studenten vertellen over hun herinneringen aan King en hoe deze ontmoeting hun een leven lang heeft geïnspireerd. <https://www.geheugenvandevu.nl/dossiers/martin-luther-king-jr-eredoctor-1965>
- Last but not least jullie eigen Pre University College Masterclass (PUC) voor VWO leerlingen
'I Have a Dream', <https://sbe.vu.nl/nl/afdelingen-en-instituten/management-en-organisatie/servus/martin-luther-king-jr/index.aspx>

Sociaal ondernemerschap als instrument

Vanmiddag wil ik de betekenis van King's boodschap belichten aan de hand van een bijzonder vakgebied waar we ons sterk voor maken: sociaal ondernemerschap. Op 28 augustus 1963 sprak King de woorden: *"I have a dream that my four children will one day live in a nation where they will not be judged by the colour of their skin, but by the content of their character"*. King droomde van een samenleving waar ieder mens de kans krijgt zich te ontwikkelen en beoordeeld wordt op de inhoud van haar of zijn karakter. Een rechtvaardige samenleving, met respect voor diversiteit en inclusie.

Wat betekent deze boodschap van King voor de speerpunten 'Divers, duurzaam en ondernemend' van onze VU strategie 2020-2025? Het gaat om sociaal ondernemerschap met een missie: duurzaam, sociaal, en verantwoord. Deze missie geldt voor de hele VU familie. Samen met studenten, alumni, medewerkers en jullie als PUC leerlingen. Samen bouwen we iedere dag aan deze missie. In lijn met Martin Luther King gaat het om maatschappelijke rechtvaardigheid, op weg naar een betere wereld. Sociaal ondernemerschap met een goed doel, zoals het bevorderen van kansen voor kwetsbare groepen in onze samenleving. Geld verdienen is niet een doel op zichzelf, maar een middel

om maatschappelijke waarde te creëren. Waarom sociaal ondernemerschap als instrument? Omdat je dan de kosten die je maakt om goede doelen te bereiken zelf terugverdient. En omdat je dan een organisatie opbouwt waardoor jouw waarde-creatie niet verloren gaat als jij stopt. Een duurzaam verdienmodel dus.

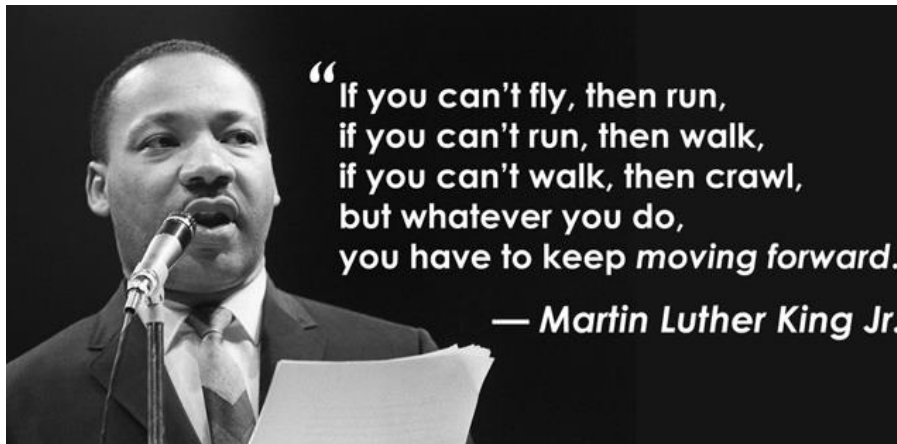
Ondernemerschap zit in ons DNA. Wij zijn 140 jaar geleden opgericht door Abraham Kuyper met crowdfunding en medefinanciering van bierbrouwer Hovy. Met als doel: maatschappelijke impact. Een geslaagde sociale onderneming kun je wel zeggen.

Sociaal ondernemerschap kun je leren

Ondernemerschap ligt mij na aan het hart. Ik onderzoek het bijna 30 jaar en ik blijf gefascineerd. Ons onderzoek toont aan dat ondernemerschap niet aangeboren is maar aangeleerd. En een universitaire opleiding is een belangrijke succesfactor. Bovendien kunnen ondernemingen die vanuit universiteiten worden gestart, wetenschappelijke inzichten vertalen naar nuttige innovatieve toepassingen. Niet alleen ondernemers hebben een ondernemende houding en vaardigheden nodig. Ook onze studenten die in loondienst gaan komen veel verder met een ondernemende houding. Zeker in de covid-19 periode blijkt de ondernemende houding van onze eigen medewerkers van onschatbare waarde. Sociaal ondernemerschap en een ondernemende houding ontplooiën bij studenten, medewerkers, alumni en jullie als PUC leerlingen van de VU Amsterdam is dus hartstikke waardevol.

Doorzettingsvermogen

Die sociaal ondernemende houding is ook wetenschappelijk onderzocht. Het gaat vooral om een bepaalde risicohouding, omgaan met tegenslagen en verliezen. Ook daar inspireert Martin Luther King ons om door te gaan. King toonde in tijden van crisis telkens weer doorzettingsvermogenⁱⁱ, en gaf de mensen hoop, tegen de stroom in. Hij is voor ons een rolmodel als het gaat om zijn openheid voor signalen uit de samenleving om zo diversiteit en inclusie te bevorderen. *“whatever you do, you have to keep moving forward.”* Als een servant-leader wees hij mensen destijds de weg in moeilijke tijden, zoals ook sociaal ondernemers van nu dat willen doen.

Enkele voorbeelden

Sociale ondernemers anno 2020 hebben flexibiliteit en servant-leadership kwaliteiten nodig, zoals we ook zagen bij dominee King. Een ondernemer met deze kwaliteiten zal steeds weer goede ideeën testen en aanpassen, en weer een stap verder bouwen. Enkele voorbeelden van sociaal ondernemerschap op/nabij de VU campusⁱⁱⁱ:

- Samen met 9 Europese universiteiten in ons Aurora-netwerk hebben we onlangs een prestigieuze Europese subsidie gekregen om ons als *European Universities Network* aan precies dit thema te wijden: *Entrepreneurship* dat wetenschappelijke resultaten naar bruikbare toepassingen vertaalt. Binnen ons programma *A Broader Mind for Students* stimuleren we facetten van sociaal ondernemerschap. In projectteams werken studenten aan complexe maatschappelijke problemen zoals plastic-soep of eenzaamheid.
- De campus richten we steeds verder in als ondernemersbroedplaats. We hebben een succesvol *Demonstratie Lab* waar ondernemende ideeën gerealiseerd en getest worden. Het is de geboorteplaats van bijvoorbeeld Fitsurance. Jonge VU-onderzoekers testen voor bedrijven de fysieke, mentale en sociale gezondheid van hun werknemers, en helpen die te verbeteren. Wetenschappelijk onderbouwd. Low-tech, mogelijk high-impact voor de samenleving.
- Sapiens, het nieuwe kenniscentrum van het antropoceen op de Zuidas. Samen met Naturalis. Een plek waar de urgente problemen van onze tijd belicht en onderzocht

worden. En waar onze slimste jonge mensen met elkaar werken aan duurzame oplossingen.

You Have to Keep Moving Forward

Kortom, we bouwen aan sociaal ondernemerschap met een missie. In goede en moeilijke tijden. Dat we nu in een moeilijke tijd zitten vanwege COVID-19 zal niemand ontkennen. Juist nu is sociaal ondernemend gedrag van eminent belang voor vrijwel iedereen. Wij zijn er trots op en blij met ónze medewerkers en studenten in deze bijzondere tijd. Moedig voorwaarts! Of, in Martin Luther King's woorden: *"You Have to Keep Moving Forward."*^{iv}

ⁱ mijn bijdrage vanmiddag bij de afsluiting van deze Masterclass 'I Have a Dream' is gebaseerd op mijn speech bij de Opening van het Academisch Jaar 31 augustus 2020

ⁱⁱ De kracht van ondernemerschap, doorzettingsvermogen en emotionele intelligentie blijkt ook uit King's biografie, postuum geschreven in 2001: *"In my own life and in the life of a person who is seeking to be strong, you combine in your character antitheses strongly marked. You are both militant and moderate; you are both idealistic and realistic."*
<https://www.historyextra.com/period/20th-century/martin-luther-king-jr-life-legacy-civil-rights-myths-death-who-shot-him-facts-dream-speech/>

ⁱⁱⁱ Overige voorbeelden van sociaal ondernemerschap:

* We bouwen een zichtbare en toonaangevende start-up village midden op de campus. Onze huidige startup village groeit uit zijn jas met bedrijven als Findest, Scitodate en Optics11. Op de nieuwe locatie willen we ook meer bedrijven uit alpha en gammahoek huisvesten. Sociaal ondernemerschap werkt ook als het gaat om bijvoorbeeld religie. Alumni van de theologische faculteit helpen met hun bedrijf "Hoe dan wel?" op basis van zingeving en religie andere startups met het realiseren van hun plannen en idealen. Prof. Enno Masurel van SBE zegt hierover: "Deze Start-up Hub is een van de uitingen van VU Ondernemend (of meer ondernemend). Het gaat om het bevorderen van ondernemend gedrag, ook als je later in loondienst bent: hoe kan je bijvoorbeeld je klanten of patiënten beter van dienst zijn, hoe los je maatschappelijke problemen op, hoe voer je op een humane manier besparingen door. En uiteraard hoe start ik een eigen bedrijf."

* Met onze belangrijke Amsterdamse partners willen we een innovatiecentrum in Health and Life Sciences bouwen midden op de Zuidas. Voor startups en scaleups en onderzoekers die samenwerken met partners als Philips Deloitte en EMA. Een broodnodig thema zoals we ons nu nog beter dan eerst realiseren.

* Ook onze samenwerking met de Universiteit Twente gaat bijdragen aan onze ondernemendheid. De UT staat niet voor niets bekend als "de ondernemende universiteit" met alumni als Jitse Groen, de oprichter van JustEat/Takeaway, inmiddels een wereldwijd imperium.

^{iv} <https://kinginstitute.stanford.edu/king-papers/documents/quotable-quotes-rev-king>